

اقتصاد خرد

(۱)

رابرت اس. پندیک

دانیل ال. رابینفیلد

ترجمه

دکتر احمد ذیحجه زاده

تهران

۱۳۹۴

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	سخن مترجم
۳	سخن مؤلفان
	بخش اول: مقدمه: بازارها و قیمتها
۷	فصل اول: مقدمات
۸	۱-۱ کاربرد و محدودیتهای نظریه اقتصاد خرد
۱۰	۱-۲ تجزیه و تحلیل اثباتی در برابر تجزیه و تحلیل هنجاری
۱۵	۱-۳ چرا اقتصاد خرد را مطالعه می کنیم؟
۱۹	۱-۴ بازار چیست؟
۲۳	۱-۵ قیمت واقعی در مقابل قیمت اسمی
۲۷	خلاصه
۲۸	سؤالاتی برای مرور فصل
۳۰	فصل دوم: بنیانهای عرضه و تقاضا
۳۱	۲-۱ عملکرد چرخه بازار
۳۴	۲-۲ تغییر مکان منحنی عرضه و تقاضا
۴۳	۲-۳ حساسیت عرضه و تقاضا
۴۹	۲-۴ حساسیت در کوتاه مدت در مقابل حساسیت در بلندمدت
۶۲	۲-۵ درک و پیش بینی تأثیرات شرایط متغیر بازار
۷۳	۲-۶ آثار مداخله دولت: نظارت بر قیمتها
۷۶	خلاصه
۷۷	سؤالاتی برای مرور فصل
۷۹	تمرینها
	بخش دوم: تولیدکنندگان، مصرف کنندگان و بازارهای رقابتی
۸۵	فصل سوم: رفتار مصرف کننده
۸۷	۳-۱ رجحانهای مصرف کننده

صفحه	عنوان
۱۰۰	۳-۲ محدودیتهای بودجه
۱۰۶	۳-۳ گزینش مصرف کننده
۱۱۶	۳-۴ رجحان آشکار
۱۲۱	۳-۵ مفهوم مطلوبیت
۱۲۸	خلاصه
۱۳۰	سؤالاتی برای مرور فصل
۱۳۱	تمرینها
۱۳۴	فصل چهارم: تقاضای فردی و تقاضای بازار
۱۳۵	۴-۱ تقاضای فردی
۱۴۵	۴-۲ تأثیرات درآمدی و جانشینی
۱۵۳	۴-۳ تقاضای بازار
۱۶۰	۴-۴ اضافه رفاه مصرف کننده
۱۶۶	۴-۵ شبکه تأثیرات بیرونی بر تقاضا
۱۷۳	۴-۶ تخمین تقاضا مبتنی بر آزمایش
۱۷۷	خلاصه
۱۷۹	سؤالاتی برای مرور فصل
۱۸۰	تمرینها
۱۸۴	ضمیمه: نظریه تقاضا - یک روش ریاضی
۱۸۴	به حداکثر رساندن مطلوبیت
۱۸۵	روش ضریبهای لاگرانژ
۱۸۶	نرخ نهایی جانشینی
۱۸۷	یک مثال
۱۸۹	مطلوبیت نهایی درآمد
۱۹۰	وجه دو گانه در نظریه مصرف کننده
۱۹۲	اثر درآمدی و اثر جانشینی
۱۹۴	تمرینها
۱۹۵	فصل پنجم: گزینش در شرایط نامعین
۱۹۶	۵-۱ توضیح کمی مخاطره
۲۰۳	۵-۲ رجحانهای مخاطره گرا
۲۱۱	۵-۳ طریقه کاستن از مخاطره
۲۱۹	۵-۴ تقاضا برای داراییهای پرمخاطره

صفحه	عنوان
۲۲۹	خلاصه
۲۳۰	سؤالاتی برای مرور فصل
۲۳۱	تمرینها
۲۳۶	فصل ششم: تولید
۲۳۷	۶-۱ شگرد تولید
۲۳۹	۶-۲ منحنیهای محصول یکسان
۲۴۲	۶-۳ تولید با یک داده متغیر (کار)
۲۵۴	۶-۴ تولید با دو داده متغیر
۲۶۳	۶-۵ بازدهی نسبت به مقیاس تولید
۲۶۹	۶-۶ اندازه گیری ظرفیت تولید
۲۷۳	خلاصه
۲۷۴	سؤالاتی برای مرور فصل
۲۷۵	تمرینها
۲۷۸	فصل هفتم: هزینه تولید
۲۷۹	۷-۱ اندازه گیری هزینه‌ها: کدام هزینه‌ها مهم‌اند؟
۲۸۵	۷-۲ هزینه‌های کوتاه‌مدت
۲۹۳	۷-۳ هزینه‌های بلندمدت
۳۰۲	۷-۴ منحنیهای هزینه بلندمدت در مقابل کوتاه‌مدت
۳۰۹	۷-۵ کارخانه دارای دو محصول - وسعت اقتصادی
۳۱۴	۷-۶ تغییرات پویا در هزینه‌ها - منحنی یادگیری
۳۲۰	۷-۷ تخمین و پیش‌بینی هزینه
۳۲۸	خلاصه
۳۳۰	سؤالاتی برای مرور فصل
۳۳۱	تمرینها
۳۳۵	ضمیمه: تولید و نظریه هزینه - یک روش ریاضی
۳۳۵	دستیابی به حداقل هزینه
۳۳۷	نرخ نهایی جانشینی فنی
۳۳۸	وجه دو گانه نظریه تولید و هزینه
۳۳۹	توابع تولید و هزینه کاب - داگلاس
۳۴۲	تمرینها
۳۴۳	فصل هشتم: بهینه کردن سود و عرضه رقابتی
۳۴۴	۸-۱ بهینه کردن سود

صفحه	عنوان
۳۴۶	۸۲ درآمد نهایی، هزینه نهایی و بهینه کردن سود
۳۵۰	۸۳ گزینش سطح تولید در کوتاه مدت
۳۵۶	۸۴ منحنی عرضه کوتاه مدت بنگاههای رقابتی
۳۶۰	۸۵ منحنی عرضه بازار در کوتاه مدت
۳۶۷	۸۶ گزینش سطح تولید در بلندمدت
۳۷۶	۸۷ منحنی عرضه صنعت در بلندمدت
۳۸۷	۸۸ چه موقع یک بازار رقابتی کامل است؟
۳۹۰	خلاصه
۳۹۱	سؤالاتی برای مرور فصل
۳۹۳	تمرینها
۳۹۶	فصل نهم: تجزیه و تحلیل بازارهای رقابتی
۳۹۷	۹-۱ ارزیابی فواید و زیانهای سیاستهای دولت - اضافه رفاه مصرف کنندگان و تولید کنندگان
۴۰۵	۹-۲ کارایی بازار رقابتی
۴۱۳	۹-۳ حداقل سطح قیمتها
۴۱۹	۹-۴ سیاست حمایت از قیمتها و سهمیه بندی تولید
۴۳۰	۹-۵ سهمیه بندی واردات و تعرفه ها
۴۳۷	۹-۶ تأثیر مالیات یا یارانه
۴۴۷	خلاصه
۴۴۸	سؤالاتی برای مرور فصل
۴۴۹	تمرینها
	بخش سوم: ساختار بازار و راهبرد رقابت آمیز
۴۵۷	فصل دهم: قدرت بازار: فروشنده انحصاری و خریدار انحصاری
۴۵۹	۱۰-۱ فروشنده انحصاری
۴۷۴	۱۰-۲ قدرت انحصاری
۴۸۲	۱۰-۳ ریشه های قدرت انحصاری
۴۸۶	۱۰-۴ هزینه های اجتماعی مربوط به قدرت انحصاری
۴۹۳	۱۰-۵ خریدار انحصاری
۴۹۷	۱۰-۶ قدرت خریدار انحصاری
۵۰۴	۱۰-۷ محدود کردن قدرت بازار: قوانین ضد تراست
۵۰۹	خلاصه
۵۱۰	سؤالاتی برای مرور فصل
۵۱۱	تمرینها

سخن مترجم

تاکنون کتابهای فراوانی در زمینه اقتصاد خرد نوشته و ترجمه شده است، ولی گاه فاقد مثالهای واقعی هستند به طوری که این شاخه از علم اقتصاد بیشتر در محدوده کلاس درس باقی مانده است.

ارائه اقتصاد خرد به این صورت باعث شده است تا دانشجویان به مطالب خرد بیشتر به دید صرفاً نظری و انتزاعی بنگرند و از فهم چگونگی کاربرد آن در دنیای واقعی در مقایسه با کاربرد سایر شاخه‌های علم اقتصاد، عاجز باشند. همان‌گونه که در سخن مؤلفان آمده است کتاب حاضر با ارائه مثالهای متعدد از عملکرد اقتصاد خرد در دنیای واقعی، ضمن پر کردن این خلأ، دانشجویان را با عناوین تازه که در سالهای اخیر راه به این شاخه از علم باز کرده و کاربرد روزافزونی نیز داشته است، آشنا می‌کند. تصور من این است که این کتاب دگرگونی نسبتاً مناسبی در درک مفاهیم و کاربرد اقتصاد خرد به وجود آورده و آن را از شکل صرفاً نظری خارج کرده است. لازم است ذکر شود که در ترجمه کتاب مزبور قسمتهایی (به دلیل متناسب نبودن با بار فرهنگی و ...) به عمد ترجمه نشده یا ترجمه آنها به شکل آزاد صورت گرفته است. انتظار می‌رود همکاران محترم که تدریس این درس را بر عهده دارند، مطالعه کتاب حاضر را به دانشجویان توصیه کنند و آن را به منزله یکی از کتابهای مرجع معرفی نمایند.

از همکاران محترم در گروه اقتصاد آقایان اسفندیاری که با مطالعه بخشی از ترجمه کتاب اصلاحات سازنده‌ای توصیه کردند، دکتر فخرایی مدیر محترم گروه اقتصاد و پیش‌بین که مشوق اینجانب بوده‌اند تشکر می‌کنم. مراتب سپاس خود را از دانشجویان عزیز

آقایان مجید حیات‌بخش، علی بدیع و ابراهیم فکوری که در حروفچینی اولیه و مرتب کردن قسمتی از مطالب کتاب زحمت کشیدند، اعلام می‌دارم. در پایان سپاس قلبی خود را از همسر بردبار و مشوقم نیز ابراز می‌کنم.

احمد ذیحجه‌زاده

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد

دانشگاه شهید چمران اهواز

سخن مؤلفان

از آنجا که دانشجویان به چگونگی عملکرد جهان اهمیت می‌دهند، مطالب اقتصاد خرد یکی از مناسب‌ترین و جالب‌ترین موضوعهای مرتبط با این عملکرد است. درک صحیح اقتصاد خرد برای تصمیم‌گیریهای مدیریت، طرح و درک خط‌مشی دولت و به‌طور کلی درک نحوه کارکرد یک اقتصاد نوین، حیاتی است.

ما این کتاب را به این دلیل به رشته تحریر درآوردیم که معتقدیم لازم است دانشجویان را با عناوینی که نقش محوری آنها در اقتصاد خرد ظرف چند سال گذشته رو به رشد بوده است، آشنا نماییم. این عناوین شامل نظریه‌سازیه‌ها و راهبرد رقابتی^۱، نقش وضعیتهای نامعلوم و نامعین و وجود اطلاعات^۲ و تجزیه و تحلیل قیمت‌گذاری از طرف بنگاههای دارای قدرت در بازار است. همچنین احساس می‌کنیم لازم است به دانشجویان چگونگی بهره‌گیری از اقتصاد خرد را به مثابه ابزار تصمیم‌گیری، نشان دهیم. اقتصاد خرد در حال تحرک و پویایی است، اما باید دانشجویان به درک درستی از مناسبت و سودمندی آن نایل شوند. دانشجویان خواستار و نیازمند فهم صحیح چگونگی کاربرد اقتصاد خرد خارج از کلاس درس هستند.

به منظور تأمین این خواست و نیاز، کتاب حاضر روش تازه‌ای از نظریه‌های اقتصاد خرد ارائه می‌دهد که تأکید بر ارتباط، مناسبت و کاربرد آن در مدیریت و نیز در تصمیم‌گیری مربوط به سیاست‌گذاری بخش دولتی دارد. برای اثبات جنبه کاربردی آن بیش از هشتاد مثال جامع ارائه شده است که تجزیه و تحلیل تقاضا، هزینه‌ها، کارایی بازار،

---

1. game theory and competitive strategy
2. uncertainty and information

طراحی راهبرد قیمت گذاری^۱، تصمیمات مربوط به سرمایه گذاری و تولید و تجزیه و تحلیل خط‌مشی دولت را شامل می‌شود. به لحاظ اهمیتی که برای این مثالها قائل هستیم، به جای آنکه آنها را در «حاشیه» قرار دهیم یا غربال کنیم، مثالها را به طور غیرمستقیم در جریان متن اقتصاد خرد قرار داده‌ایم.

کتاب شامل تغییرات برجسته‌ای است که در سالهای اخیر در این رشته صورت گرفته است. علاقه به نظریه سازیها و نفوذ متقابل راهبردی بنگاهها^۲ (فصول ۱۲ و ۱۳)، به نقش و تأثیرات وضعیت نامعین و اطلاعات نامتقارن^۳ (فصول ۵ و ۱۷)، به راهبردهای قیمت گذاری بنگاهها همراه با قدرت بازار (فصول ۱۰ و ۱۱) و به طراحی سیاستهایی که بتواند با صنایع آلوده کننده محیط زیست (فصل ۱۸) کارآمد برخورد کند، در حال رشد است. معتقدیم که مطالب اقتصاد نباید به صورت خشک و انتزاعی ارائه شود، بلکه باید به گونه‌ای شفاف، محرک و قابل حصول باشد تا دانشجویان از مطالعه آن لذت ببرند. امید است این کتاب انعکاسی از اعتقاد ما باشد. چون از ریاضیات فقط در پیوستها و پاورقیها استفاده شده است، این کتاب می‌تواند برای بسیاری از دانشجویان مناسب باشد.

رابرت اس. پندیک

دانیل ال. رابینفیلد

1. the design of pricing strategy

2. game theory and strategic interactions of firms

۳. asymmetric information، به وضعیتی گفته می‌شود که یک طرف معامله اطلاعات کمتری نسبت به مورد معامله دارد. برای مثال سازنده کالا بیشتر از خریدار از وضع کالا باخبر است یا کارگر از وضع جسمانی خود بیشتر از کارفرما اطلاع دارد (م).